

UCHWAŁA NR V/.../19
RADY GMINY REŃSKA WIEŚ
z dnia 27 marca 2019r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2019 – 2021**

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) Rada Gminy Reńska Wieś uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2021” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Reńska Wieś.
- § 3. Traci moc uchwała nr XI/59/15 Rady Gminy Reńska Wieś z dnia 30 września 2015 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy Reńska Wieś
Krzysztof Olszowka

Załącznik

do uchwały Nr .....
Rady Gminy Reńska Wieś
z dnia .....r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2019-2021**

I. WPROWADZENIE

1. Informacje ogólne.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka: kształtuje osobowość, system wartości, światopogląd, styl i sposób życia. Ogromną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny mają relacje pomiędzy rodzicami, które powinny być oparte na miłości, wzajemnym szacunku i zrozumieniu. Jeśli występują zaburzenia w tej sferze, role wewnątrzrodzinne także ulegają zaburzeniu, w konsekwencji następuje stopniowa dezorganizacja życia rodzinnego. Rodzina nie jest w stanie wypełniać podstawowych funkcji, łamane są zasady, a postępowanie poszczególnych jej członków staje się coraz bardziej destrukcyjne, niezgodne z normami moralnymi, społecznymi i prawnymi.

Jednym z rodzajów zaburzeń jest zjawisko przemocy domowej, które stanowi często zagrożenie dla zdrowia i życia osób jej doznających. Jest źródłem lęku, rozpacz, poczucia bezsilności. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje głęboko szkodliwe, ujawniające się w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Działa dysfunkcyjnie na wszystkie sfery życia rodziny. Przemoc w rodzinie dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania, statusu społecznego, wieku oraz płci, dlatego zasadne jest wypracowanie uniwersalnych standardów wsparcia osób doświadczających przemocy.

Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia, przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Perspektywa społeczna zaś, to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zatem zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodziny o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015, poz. 1390) do zadań własnym gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

Prawidłowa realizacja zadań wynikających z Programu, ma przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa osób doznających przemocy w rodzinie, rozwoju oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz profesjonalizacji przedstawicieli i służb zaangażowanych zawodowo w realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Podstawa prawna programu:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018, poz. 1508 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2018 r. poz.2137 z późn. zm.)

Ponadto program skorelowany jest z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 ustanowionym Uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii

3. Informacje ogólne dotyczące zjawiska przemocy:

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu Karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzaje przemocy i konsekwencje jej stosowania:

- przemoc fizyczna – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej polegające na zachowaniach intencjonalnych prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np. popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz -tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

- przemoc psychiczna – polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą;

- przemoc seksualna – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych.

- przemoc ekonomiczna – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do

najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, dysponowanie czyjąś własnością,
- zaniedbanie - polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych, np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

Przemoc w rodzinie jest najczęściej zjawiskiem powtarzalnym charakteryzującym się swoistą dynamiką. Wyróżnia się następujące etapy cyklu przemocowego:

1. Faza narastającego napięcia – charakteryzują ją pojawianie się coraz większej liczby sytuacji konfliktowych i narastające napięcie w związku. Sprawca przemocy staje się coraz bardziej drażliwy, ofiara przemocy stara się opanować sytuację, tłumaczy zachowania sprawcy,
2. Faza ostrej przemocy – zachowania sprawcy stają się nieprzewidywalne, gwałtowne, często wpada w szał. Dochodzi do zachowań agresywnych i stosowania przemocy.
3. Faza miodowego miesiąca – sprawca przeprasza ofiarę za wybuch przemocy, znajduje zewnętrzne powody swojego zachowania. Dbą o ofiarę, spędza z nią czas, sprawia prezenty. W tej fazie ofiary, które były gotowe uciec zostają, zaczynają wierzyć, że sprawca się zmienił. Sprawca długo nie jest w stanie trwać w tej fazie i roli i wszystko zaczyna się powtarzać.

Przemoc domowa odbiera poczucie bezpieczeństwa, a niezwalczana przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i specjaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE REŃSKA WIEŚ

Przemoc to najczęściej spotykana forma agresji interpersonalnej. Jest problemem złożonym i trudnym do oszacowania. Osoby doznające przemocy najczęściej ukrywają fakt bicia i wykorzystywania przed otoczeniem, rzadko również decydują się na fachową pomoc instytucjonalną. Z analizy poniższych danych wynika, iż coraz więcej osób decyduje się na podjęcie terapii oraz korzystanie ze wsparcia psychologicznego jako jednej z form sprzyjającej zmianie postaw wobec przemocy oraz jako forma radzenia sobie w trudnych sytuacjach kryzysowych a zwłaszcza w sytuacji przemocy w rodzinie. Złożoność i stopień skomplikowania formalnych jak i emocjonalnych relacji rodzinnych sprawia też, że instytucje nie są często w stanie wnikać w dotkniętą problemem rodzinę i skutecznie interweniować w przypadku kryzysu. Incydenty przemocy wewnątrzrodzinnej są dość łatwe do ukrycia w początkowej fazie występowania. Trzeba podkreślić, iż przemoc nie jest rozwiązaniem konfliktów rodzinnych i bezpośrednia reakcja na nią, jak również długotrwałe jej skutki przyczyniają się do wewnętrznego rozbicia rodziny. Z tego powodu ważne jest by osoba doznająca przemocy w miarę możliwości jak najszybciej uzyskała dostęp do profesjonalnego wsparcia psychologicznego. Coraz częściej reakcję na przemoc analizuje się w kategoriach urazu psychicznego, który czyni jednostkę bezsilną, rodzi się strach i poczucie zagrożenia.

Diagnozę problemu przemocy w gminie Reńska Wieś sporządzono na podstawie danych pozyskanych od wymienionych poniżej podmiotów:

- Zespołu Interdyscyplinarnego w Reńskiej Wsi
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi
- Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu
- Sądu Rejonowego w Kędzierzynie Koźlu (Wydział Rodzinny i Nieletnich)
- Komisariatu Policji w Kędzierzynie- Koźlu.

Gmina Reńska Wieś na dzień 31.12.2018 r. liczyła 8258 mieszkańców, w tym: 3701 kobiet, 3248 mężczyzn oraz 1309 małoletnich w przedziale wiekowym 0-18 r.ż. W roku 2018 pomocą GOPS zostało objętych 228 osób w 116 rodzinach. Głównymi przesłankami przyznania świadczeń z pomocy społecznej było bezrobocie, ubóstwo oraz długotrwała i ciężka choroba, a także niepełnosprawność. W roku 2018 żadnej rodzinie nie udzielono pomocy finansowej wyłącznie z powodu przemocy w rodzinie. Nie oznacza to jednak, iż rodziny w których prowadzona była procedura „Niebieskiej Karty” nie korzystały ze świadczeń Ośrodka, gdyż zdarza się, iż oprócz przemocy w rodzinie występują inne czynniki, takie jak np. bezrobocie czy uzależnienie.

Liczbę sporządzonych „Niebieskich Kart – A”, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016 – 2018 przedstawia poniższa tabela.

Instytucja wszczynająca procedurę Niebieskie Karty	2016	2017	2018
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi	2	3	10
Komisariat Policji K- Koźle	13	14	9
Placówki oświatowe na terenie gm. Reńska Wieś	0	0	0
Poradnie Podstawowej Opieki Zdrowotnej na terenie gm. Reńska Wieś	0	1	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Reńskiej Wsi	0	0	0
Liczba rodzin ogółem	15	18	19

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Reńskiej Wsi

Z powyższych danych wynika, iż „Niebieskie Karty - A” sporządzane są narastająco w przeważającej części przez Policję oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rodzinie w

Reńskiej Wsi. Z pośród pozostałych instytucji tylko w jednym przypadku wszczęto procedurę Niebieskiej Karty. Wnioski te są podstawą do podejmowania interwencji interdyscyplinarnej przez podmioty zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zgodnie z przedmiotową ustawą. Wzrost zakładanych „Niebieskich Kart” wiąże się też z większą świadomością społeczeństwa w zakresie reagowania na zjawisko przemocy w rodzinie.

Ilość powołanych grup roboczych oraz spotkań w ramach procedury Niebieskiej Karty w latach 2016 – 2018 przedstawia poniższa tabela.

Działania	2016	2017	2018
Ilość powołanych grup roboczych w ramach procedury Niebieskie Karty	35	33	48

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Reńskiej Wsi

Działania podejmowane w ramach procedury Niebieskie Karty w latach 2016-2018 przez Zespół Interdyscyplinarny w Reńskiej Wsi przedstawia poniższa tabela:

Działania	2016	2017	2018
Pisma skierowane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie leczenia odwykowego	6	3	2
Pisma skierowane do Prokuratury Rejonowej, Komendy Powiatowej Policji w związku z podejrzeniem przemocy w rodzinie	4	8	9
Pisma skierowane do Sądu Rejonowego z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny	5	4	6
RAZEM	15	15	17

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Reńskiej Wsi

Problemem współistniejącym z przemocą w rodzinie jest często występujące uzależnienie, współuzależnienie od alkoholu, czy też zaniedbania wobec dzieci. W latach 2016-2018 sporządzono łącznie 11 pism dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 21 pism do Komendy Powiatowej Policji i Prokuratury Rejonowej oraz 15 wniosków do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację dziecka. Analizując powyższe dane zauważa się tendencję wzrostową, co powoduje zwiększenie działań podejmowanych przez grupę roboczą bądź Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Reńskiej Wsi.

Liczbę interwencji domowych z terenu gminy Reńska Wieś przeprowadzonych przez Komisariat Policji w K- Koźlu latach 2016 – 2018 przedstawia poniższa tabela.

Lata	2016	2017	2018
Liczba interwencji domowych	64	78	109
w tym liczby rodzin w których podczas interwencji wszczęto procedurę Niebieskie Karty	13	14	9

Źródło: Dane uzyskane z Komisariatu Policji w K- Koźlu.

Dane Komendy Powiatowej Policji w Kędzierzynie- Koźlu wskazują, że liczba interwencji domowych w Gminie Reńska Wieś systematycznie wzrastała, natomiast liczba interwencji związanych z procedurą „Niebieska Karta” w latach 2016 i 2017 kształtowała się na podobnym poziomie, zaś w 2018 r. zmniejszyła się.

Liczbę spraw prowadzonych przez II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich z terenu gminy Reńska Wieś w latach 2016 – 2018 przedstawia poniższa tabela.

Lata	2016	2017	2018
Liczba spraw opiekuńczych	12	16	18
w tym liczba rodzin dotkniętych procedurą Niebieskiej Karty	2	5	4
Liczba spraw nieletnich	5	8	7
Razem	17	24	25

Źródło: Dane uzyskane z Sądu Rejonowego w K- Koźlu w K- Koźlu.

Liczbę mieszkańców gminy Reńska Wieś korzystających w latach 2016-2018 z usług Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w K-Koźlu przedstawia poniższa tabela.

Lata	2016	2017	2018
Liczba rodzin zamieszkujących w SOW w K-Koźlu	0	1	2
Liczba osób zamieszkujących w SOW	0	6	5
w tym: kobiety	0	1	2
mężczyźni	0	0	0
małoletnie dzieci	0	5	3

Źródło: Dane uzyskane ze Specjalistycznego Ośrodka wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w K- Koźlu

Kształtowanie się poradnictwa udzielanego mieszkańcom gm. Reńska Wieś w latach 2016-2018 przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w K-Koźlu przedstawia poniższa tabela.

Lata	2016	2017	2018
Poradnictwo prawne	2	3	4
w tym: kobiety	1	2	3
mężczyźni	1	1	1
Poradnictwo psychologiczne:	7	6	13
w tym: kobiety	4	4	6
mężczyźni	1	0	2
dzieci	2	2	5

Źródło: Dane uzyskane ze Specjalistycznego Ośrodka wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w K- Koźlu

Liczba konsultacji Specjalistycznego Ośrodka wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w K- Koźlu wskazuje, że ludzie chętnie korzystają z tej formy pomocy. Obserwuje się wzrost świadomości wśród klientów, którzy coraz bardziej otwarcie mówią o swoich problemach i są gotowi do podejmowania działań prowadzących do poprawy ich sytuacji życiowej.

Charakterystykę osób stosujących przemoc na terenie gminy Reńska Wieś przedstawia poniższa tabela

Lata	2016	2017	2018
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie - ogółem	15	18	19
w tym:			
- mężczyźni	14	16	14
- kobiety	1	2	5
- nieletni	0	0	0

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Reńskiej Wsi

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że na terenie gminy Reńska Wieś sprawcami przemocy są przede wszystkim mężczyźni.

III. OCENA ZASOBÓW GMINY REŃSKA WIEŚ

W zakresie realizacji programu ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie rozszerza krąg osób zajmujących się problematyką przemocy. W Gminie Reńska Wieś pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą:

- Zespół Interdyscyplinarny w Reńskiej Wsi,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi,
- Komisariat Policji w Kędzierzynie - Koźlu,
- Gminna Komisja do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Reńskiej Wsi,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu,
- Zespół Kuratorski Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Kędzierzynie - Koźlu,
- placówki oświatowe z terenu gminy Reńska Wieś
- poradnie podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonujące na terenie gminy Reńska Wieś,
- organizacje pozarządowe.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Reńska Wieś. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji organizacyjnych: pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, sądu, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowej. Zadaniem Zespołu jest realizowanie działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, integrowanie i koordynowanie działań w/w podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do Zespołu Interdyscyplinarnego wpływają zawiadomienia dotyczące podejrzenia występowania przemocy w rodzinie. Stosownie do zapisów art. 9a ust. 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie obsługę organizacyjną i techniczną zespołu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi.

Członkowie Zespołu i grup roboczych spotykają się na spotkaniach grup roboczych w trybie interwencyjnym celem niesienia pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych.

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni zgodnie z ustaloną rejonizacją. W ramach swoich kompetencji i zadań pracownik socjalny:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,

formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,
- organizacja dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- przeprowadzenie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowy, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- przeprowadzenie na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podjęcie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia

13.09.2011 r. oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

Gminna Komisja do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Reńskiej Wsi w ramach swoich zadań podejmuje czynności zmierzające do podjęcia leczenia przez osobę uzależnioną od alkoholu, w tym sprawców przemocy. Przeprowadza rozmowy motywacyjne z osobami nadużywającymi alkoholu dotyczące podjęcia przez nie leczenia odwykowego, kieruje na badania przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz w razie potrzeby występuje z wnioskiem do sądu o zastosowanie wobec uzależnionego, w tym sprawcy przemocy obowiązku poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego. Motywuje członków rodzin osób uzależnionych do podjęcia terapii dla osób współuzależnionych, wskazuje gdzie osoby uzależnione i współuzależnione mogą otrzymać pomoc terapeutyczną, psychologiczną lub prawną.

Placówki oświatowe z terenu gminy Reńska Wieś poprzez działalność psychologa szkolnego, pedagoga szkolnego, wychowawców oraz nauczycieli udzielają pomocy dzieciom i młodzieży będących świadkami lub ofiarami przemocy w rodzinie i szkole, jak również ich rodzicom.

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły psychicznej, -poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Istnieją jednak nadal problemy w zakresie przeciwdziałania przemocy w gminie i w pomocy ofiarom. Problemy te diagnozowane są na podstawie rozmów z ofiarami przemocy oraz z obserwacji i analiz członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Do najważniejszych problemów należą

- długi okres rozstrzygania spraw w sądach;
- niski poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i jej konsekwencji, wynikająca bierność i tolerancja społeczna dla tego zjawiska oraz nadal funkcjonujące stereotypy na temat przemocy;
- brak psychologa, który uczestniczyłby w pracach grup roboczych w godzinach pracy GOPS;

-brak bazy lokalowej na terenie Gminy, aby w sposób interwencyjny oddzielić ofiarę od sprawcy; (gmina ma możliwość umieszczenia ofiary przemocy domowej wraz z dziećmi w ośrodkach interwencji kryzysowej w Kędzierzynie – Koźlu, jednak duży problem stanowi „wyrywanie „ dzieci ze środowiska – szkoły, przedszkola, a także ofiary, zwłaszcza gdy pracuje, na okres kilku miesięcy)

- niski poziom wiedzy społecznej na temat istniejącego zaplecza i możliwości uzyskania pomocy. Koncentracja na przemocy pomiędzy dorosłymi, a niedostateczne zauważanie przemocy wobec dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych;

- niedostateczna wiedza o wzajemnych kompetencjach, możliwościach, obowiązkach i zapleczu instytucji „pomagających”. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych zbyt mało uczestniczą w szkoleniach dotyczących przemocy i pomocy ofiarom, przez co często pozostają bezradni w trudnych przypadkach jakie występują wśród naszych rodzin;

- trudności w zapleczu lokalowym w GOPS do prowadzenia grup roboczych, tak aby zapewnić osobom poszanowania prywatności i sprawne funkcjonowania pracy grup roboczych.

IV. CELE PROGRAMU, ZADANIA, RODZAJE DZIAŁAŃ, WSKAŹNIKI, REALIZATORZY ZADAŃ

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy, jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, konieczne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza form pomocy oraz dostęp do specjalistów.

Program kierowany jest do:

- ofiar przemocy w rodzinie,
- sprawców przemocy w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- społeczności lokalnej.

Program oparty jest na wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, który wyznacza cztery priorytetowe obszary do realizacji:

- profilaktyka i edukacja społeczna,
- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ograniczenie skali tego zjawiska na terenie gminy Reńska Wieś

Cele szczegółowe

- **Zapewnienie osobom doznającym przemocy skutecznej pomocy i bezpieczeństwa**

Lp	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
1	Zwiększenie dostępności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą i pozostających w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu.	-poradnictwo medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne i socjalne, -praca socjalna, -realizacja procedury „Niebieskiej Karty”	-GOPS, -Zespół Interdyscyplinarny, -placówki oświatowe, -organizacje pozarządowe, -poradnie podstawowej opieki zdrowotnej	-liczba rodzin u których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty, - liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, - liczba utworzonych Grup Roboczych, -liczba osób którym udzielono pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, socjalnego, rodzinnego, medycznego
2.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	-odseparowanie sprawcy od ofiary, -wniosek do prokuratury o zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną - zapewnienie bezpieczeństwa w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	- policja, - Sąd Rejonowy w Kędzierzynie – Koźlu, - Prokuratura Rejonowa w Kędzierzynie – Koźlu, - GOPS Reńska Wieś, -Zespół Interdyscyplinarny,	- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z pomocy Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, -liczba skierowanych wniosków do Sądu o eksmisję lub opuszczenie lokalu przez sprawcę - liczba wniosków do sądu o zakaz kontaktowania się z osoba pokrzywdzoną, -liczba dzieci, które zostały odebrane rodzicom w związku z bezpośrednim zagrożeniem ich zdrowia i życia
3.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości form	- rozpowszechnianie informacji nt. placówek udzielających wsparcia	- GOPS Reńska Wieś, - Zespół Interdyscyplinarny,	- ilość placówek, które udzieliły pomocy i wsparcia osobom

	udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	osobom doznającym przemocy	- policja, - poradnie podstawowej opieki zdrowotnej, - placówki oświatowe	doznającym przemocy, - ilość osób, które skorzystały z pomocy i wsparcia placówek oferujących pomoc dla ofiar przemocy
--	---	----------------------------	---	---

2. Skuteczne oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Lp	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
1	Zapobieganie pogłębiania się zjawiska przemocy w rodzinie poprzez udzielanie pomocy sprawcom przemocy.	- motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, - motywowanie i kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych - kierowanie wniosków do sądu w sprawie poddania się leczeniu odwykowemu w związku z nadużywaniem alkoholu	-GOPS Reńska Wieś, - Zespół Interdyscyplinarny, - Policja, - Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Reńskiej Wsi	- liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym, - liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym, - liczba osób skierowanych do leczenia odwykowego i biorących udział w leczeniu, - liczba skierowanych wniosków do sądu o przymusowe leczenie odwykowe, - liczba sprawców, którzy byli przymusowo leczeni
2.	Powstrzymanie sprawców przemocy przed dalszym krzywdzeniem	- izolowanie sprawców przemocy poprzez eksmisję, opuszczenie lokalu, zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy	- policja - Sąd Rejonowy w Kędzierzynie - Koźlu - Prokuratura Rejonowa w Kędzierzynie- Koźlu	- liczba nakazów opuszczenia lokalu, - liczba zakazów kontaktowania się z osoba doznającą przemocy

3. Działania profilaktyczne zmniejszające ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinie

Lp	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
1.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze	- prowadzenie zajęć profilaktycznych, wychowawczych dotyczących nieagresywnego	- placówki oświatowe,	- liczba przeprowadzonych zajęć informacyjno- edukacyjnych, - liczba dzieci i

	stresem oraz reagowania w sytuacjach przemocy	rozwiązywania konfliktów - uczenie wzajemnego szacunku		młodzieży biorących udział w zajęciach profilaktycznych
2.	Edukacja osób dorosłych w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem oraz reagowania w sytuacjach przemocy	- poradnictwo w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją i konfliktem, - praca z rodzicami w ramach przeciwdziałania zachowaniom agresywnym dzieci i młodzieży	- placówki oświatowe, - organizacja pozarządowa	- liczba organizowanych kampanii lokalnych
3.	Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy – podniesienie poziomu wiedzy, rozwijanie odpowiedzialności i kompetencji społecznych wobec problemu przemocy	-rozpowszechnianie informacji o miejscach i możliwościach uzyskania pomocy z zakresu przemocy -rozpowszechnianie ulotek i plakatów w miejscach publicznych	- GOPS Reńska Wieś, - Zespół Interdyscyplinarny, - policja, - poradnie podstawowej opieki zdrowotnej, - placówki oświatowe - organizacja pozarządowa	- liczba rozpowszechnionych ulotek i plakatów

4. Podniesienie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości świadczonych usług

Lp	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
1.	Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- udział w specjalistycznych szkoleniach, konferencjach, - wymiana doświadczeń pomiędzy środowiskami lokalnymi i placówkami,	- Zespół Interdyscyplinarny, - GOPS Reńska Wieś, - policja	- liczba szkoleń, konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
2.	Wspieranie osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	-szkolenia z zakresu wypalenia zawodowego -wdrożenie wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc	- Zespół Interdyscyplinarny, - GOPS Reńska Wieś, - policja	- liczba uczestników biorących udział w szkoleniach, konferencjach

V. Realizatorzy Programu

Program łączy zasoby kadrowe, rzeczowe, wiedzę, kompetencje, umiejętności i doświadczenia takich podmiotów jak: Urząd Gminy w Reńskiej Wsi, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Reńskiej Wsi, Zespół Interdyscyplinarny w Reńskiej Wsi, placówki oświatowe z terenu gminy Reńska Wieś, poradnie podstawowej opieki zdrowotnej z terenu gminy Reńska Wieś, dzielnicowi Policji, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kędzierzynie - Koźlu, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kędzierzynie - Koźlu, społeczności lokalne.

Realizatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi przy współpracy z wymienionymi instytucjami. Koordynatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Reńska Wieś na lata 2019-2021 jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi. Wójt Gminy Reńska Wieś sprawuje nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów założonych w programie.

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że realizacja działań ustalonych w Programie powinna przynieść korzystne efekty w postaci:

- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
- udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą,
- niwelowanie skutków zjawiska przemocy.

VII. MONITORING

Realizacja programu jest działaniem długofalowym, wymagającym stałego monitorowania i zaangażowania wszystkich realizatorów. W wieloletniej perspektywie winna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych i realizowanych działań w ramach programu. Jeżeli uzyskane informacje będą podstawą do zmiany niektórych założeń programu, albo poszerzenia go o dodatkowe działania, wówczas należy zmodyfikować program. Wszelkie zmiany w programie będą konsultowane oraz modyfikowane na posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego, następnie zmiany te zostaną przedstawione Radzie Gminy.

Roczne sprawozdanie z realizacji programu składane będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi do dnia 30 kwietnia każdego roku Radzie Gminy Reńska Wieś.

Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji programu.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków własnych Gminy Reńska Wieś oraz z budżetów jednostek realizujących poszczególne zadania programu.